

og Hans Majestæt Kongens Confirmation bag ved i ethvert enkelt Tilfælde. Det forekommer mig efter det Anførte, at det ikke blot er Frihedshensyn, men ogsaa Fornuftshensyn, som her gjøres gjældende, og at dette vel maa kunne opvæde de Betragtninger, som ere blevne gjorte gjældende i modsat Retning, og som jo i det Væsentlige have indskrænket sig til at paapege, at det er, om jeg saa maa sige, udenbyes Indbyggere, der ved § 23 flyttes ind i Lovforslaget. Det er jo dog kun almindeligt gjældende Hovedbetragtninger, som ved Paragraphen drages frem. Naar det forholder sig saa, at det kun er saadanne Regler, der ere uddragne af Arvelovens almindelige Bestemmelser, som her foreslaaes overførte i nærværende Lovforslag, saa vil Arvelovens Regler jo ikke i mindste Maade blive forrykkede ved, hvad der her indrømmes. Det forekommer mig, at § 23 fyldestgjør Humanitetshensynene i enhver Henseende, og jeg beder derfor om, at man vil bibeholde Paragraphen i dens nuværende Skikkelse.

Strup: Det ærede 1ste Medlem for 1ste Kreds (Madvig) udtalte, om jeg horte ret, at Vedtagelsen af § 23 vilde være en Udvidelse af Sædegaardseierens nuværende Testationsret. Jeg er imidlertid tilbøjelig til at troe, at dette enten berøer paa en Feiltalelse fra hans eller paa en Feilhøring fra min Side. Ganske vist udvider nemlig Paragraphen nok den nuværende Testationsret for Selveierbønder til ogsaa at gjælde for Sædegaardseiere; men dette kan dog ingenlunde ubetinget stemples som en Udvidelse af Sædegaardseierens nuværende Testationsret. Det vil jo komme an paa, i hvilket Forhold den enkelte Sædegaards Værdi staaer til dens Eiers hele Formue. Hvis det ærede Medlem saaledes vil tænke sig det Tilfælde, at en Sædegaardseier foruden sin Sædegaard eter en Formue af 1 Million Rd., medens Sædegaarden repræsenterer en Værdi af 100,000 Rd., saa vil det vistnok blive ham ganske klart, at Sædegaardseierens nuværende Testationsret, som gaaer ud paa, at han kan give sit ene Barn Halvdelen af hele Boet eller med andre Ord 550,000 Rd. foruden at lade det tage Lod og Deel i den øvrige

Arv, gaaer langt videre end Retten til at testere som Selveierbønde, hvorefter han vil kunne give et enkelt Barn Sædegaarden paa billige Billaar. Det vil altsaa i mange Tilfælde netop blive en Indskrænkning i Sædegaardseierens Testationsret, som Vedtagelsen af § 23 vil frembringe. Hvad der imidlertid gjør, at man efter min Mening ikke destomindre maa sætte Priis paa § 23, det er, at Testationsretten for alle Eiere af Jord derved bliver eens. Det forekommer mig, at dette er Noget, hvorpaa vi i vor Tid ikke bør sætte liden Priis. Jeg for mit Vedkommende sætter idetmindste ingenlunde Priis paa at bevare de særlige Prærogativer for Sædegaardseierne, naar man saa paa den anden Side, hvor det gjælder om Tryk og Tvang, betragter dem som en Klasse, der staaer udenfor de øvrige Statsborgere. — Naar det ærede Medlem for 1ste Kreds bemærkede, at vore Sædegaarde meget hyppig have skiftet Eiere, og at de fleste af dem ere gaaede ud af de gamle Familiers Eie, forsaavidt der ikke har hvilet fideicommissariff Baand paa dem, da kan jeg desværre ikke andet end give ham Ret deri. Men jeg troer dog, at man, naar man vil undersøge Forholdet næiere, nærmest vil finde Forklaringen af denne sørgelige Sandhed i de særdeles ugunstige Conjuncturer, navnlig for Sædegaardseierne, som den første Trediedeel af dette Aarhundrede medbragte. Heri troer jeg idetmindste, at man maa søge den nærmeste Forklaring af, at saamange Sædegaarde ere gaaede ud af de gamle Familiers Eie. Der hvilede dengang et Tryk paa Sædegaardseierne, som var langt stærkere end det, der hvilede paa de øvrige Landetendomsbesiddere og navnlig paa Selveierbønderne, og deri ligger den naturlige Grund til, at det trods Lovgivningens Begunstigelser ikke er lykkedes i samme Grad at bevare Sædegaardene i de gamle Familiers Eie, som det er lykkedes at bevare Selveiergaardene i Bønderfamilierens Eie.

Madvig: Jeg ønsker saa lidet at stille Sædegaardseierne udenfor den øvrige Befolkning, at jeg netop ogsaa af den Grund maa fraraade Vedtagelsen af § 23. Hidtil har